

مدیریت، درمان و مراقبت پرستاری در زخم

(زخم پای دیابتی، عروقی پا، بستر و زخم سوختگی)

Management. Treatment and Nursing care in the Wound

(Diabetic foot ulcers, leg vascular, bed sore and burn wounds)

تالیف:

دکتر اردنگ ایلامی

دانشیار بیماری‌های عفونی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

مسلم مسلمی راد

کارشناس ارشد پرستاری دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

دکتر امین الله بابوئی

دکتری مدیریت خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

دکتر کریم رضایی زاده

کارشناس پرستاری (دکتری علوم سیاسی) دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

عنوان و نام پدیدآور : مدیریت، درمان و مراقبت پرستاری در زخم (زخم پای دیابتی، عروقی پا، بستر و زخم سوختگی. تالیف: اورنگ ایلامی ... (و دیگران)

Management. Treatment and Nursing care in the Wound
(Diabetic foot ulcers, leg vascular, bed sore and burn wounds)

مشخصات نشر : اهواز: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۵۰ ص: مصور، جدول.

شابک : 978-622-6123-48-8

وضعیت فهرست‌نویسی : فیپای مختصر

یادداشت : تالیف اورنگ ایلامی، مسلم مسلمی راد، امین الله بابوئی، کریم رضایی زاده.

موضوع : زخم‌ها و آسیب‌ها—درمان

موضوع : Wound and injuries treatment.

موضوع : زخم‌ها، سبب‌ها—ترمیم

موضوع : Wound healing.

موضوع : زخم‌ها و آسیب‌ها—پرستاری و مراقبت

موضوع : Wounds and injuries—nursing.

شناسه افزوده : ایلامی، اورنگ، ۱۳۵۱-

شناسه افزوده : Eilami,owrang.

رده بندی کنگره : RD ۹۴ / م۴ ۱۳۹۷

رده بندی دیویی : ۶۱۷ / ۱۰۶

شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۱۷۳۸۹

اخطار!

نام کتاب : مدیریت، درمان و مراقبت پرستاری در زخم (زخم پای دیابتی، عروقی پا، بستر و زخم سوختگی. تالیف: اورنگ ایلامی ... (و دیگران).

حروف چینی و صفحه‌آرا: مرضیه اعتمادفر

ناشر: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۲۲۰۰۰ تومان

هرگونه چاپ و تکثیر (اعم از: زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، تهیه CD) از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مرکز نشر و پخش: اهواز-امانیه- خیابان سقراط غربی جنب مجتمع تصادفات دادگستری- کوچه خاکسار- پلاک ۱۲۰
تلفن تماس: ۰۶۱-۳۳۳۶۲۸۹۳-۳۳۳۳۳۸۶۵
دورنگار: ۰۶۱-۳۳۳۶۴۵۶۸

www.olfo.ir

www.parsinbook.ir

نشانی‌های اینترنتی:

olomofonon.pezeshtki@gmail.com

پست الکترونیکی:

فهرست

۱	پوست بدن.....
۲	مهمترین وظایف پوست.....
۷	زخم.....
۹	علل ایجاد زخم.....
۱۱	زخم پای دیابتی.....
۱۳	عفونت پا چگونه بوجود می آید و پیشرفت می کند؟.....
۱۵	دید کلی درباره مراقبت از پا.....
۱۷	طبقه بندی زخم های دیابتی.....
۱۹	عوامل ایجاد پای دیابتی.....
۲۲	علائم پای دیابتی.....
۲۵	زمان مراجعه به پزشک.....
۳۰	معاینات و آزمایشات.....
۳۰	سابقه پزشکی و معاینات فیزیکی.....
۳۰	آزمایشات بالینی.....
۳۱	عکس اشعه X.....
۳۱	اولتراسوند (سونوگرافی).....
۳۲	مشاوره.....
۳۲	آنژیوگرام.....
۳۳	درمان مشکلات پای دیابتی.....
۳۳	مراقبت های شخصی در خانه.....
۳۶	درمان های دارویی.....
۳۶	آنتی بیوتیک ها.....
۳۶	ارجاع به مراکز مراقبت از زخم.....
۳۷	ارجاع به پدیاتریست یا جراح ارتوپد.....

۳۸	مراقبت در خانه
۳۹	پیشگیری از زخم پای دیابتی
۴۳	آخرین راهکارهای درمان زخم پای دیابتی
۴۳	علائم اولیه تشخیص عفونت و درمان به موقع آن
۴۵	بررسی درمان های موجود
۴۵	درمان زخم های عفونی توسط لارو مگس
۴۸	درمان با آنتی بیوتیک
۵۰	درمان زخم با دستگاه تولید خلاء VAC
۵۰	پیوند پوست (Graft skin)
۵۱	فاکتورهای رشد
۵۱	استفاده از اکسیژن پرفشار (HBO)
۵۲	سلول های اجدادی اندوتلیال (EPCs)
۵۲	سلول های استفاده از داربست کلاژنی متصل به VEGF
۵۲	دیگر روش های درمان
۵۳	میکروواس تراپی
۵۴	پلاسمای غنی شده از پلاک (پی آرپی)
۵۴	درمان سلول های بنیادی
۵۵	عوامل موثر در بهبود زخم بیمار دیابتی
۵۷	زخم عروق پا (وریدی - شریانی)
۵۸	انواع زخم عروقی
۵۸	علائم مربوط به زخم های وریدی - شریانی و مختلط
۵۹	زخم های وریدی (سیاهرگی) پا
۶۰	علل زخم های وریدی پا
۶۰	نشانه ها و علائم زخم های وریدی پا
۶۱	پیشگیری از زخم های وریدی پا
۶۴	زخم واریسی

- ۶۵ چگونه واریس موجب ایجاد زخم می شود؟
- ۶۶ دلایل ایجاد زخم های واریسی
- ۶۸ درمان زخم واریسی
- ۷۲ پیشگیری از زخم واریسی
- ۷۳ زخم های شریانی پا
- ۷۴ چه افرادی دچار زخم شریانی می شوند؟
- ۷۵ علل ایجاد زخم شریانی چیست؟
- ۷۶ ویژگی های بالایی زخم های شریانی چیست؟
- ۷۷ زخم های شریانی چگونه تشخیص داده می شوند؟
- ۷۸ درمان زخم شریانی چیست؟
- ۷۹ درمان با جراحی
- ۸۰ زخم پای شریانی - وریدی (مختلط)
- ۸۰ راهبردهای درمانی - مراقبتی در منزل مخصوص زخم وریدی
- ۸۱ زخم بستری (زخم فشاری)
- ۸۳ مراحل پیدایش
- ۸۴ علایم عفونی شدن
- ۸۴ علل ایجاد زخم بستر
- ۸۶ چه نقاطی از بدن مستعد ابتلا به زخم فشاری می باشند؟
- ۸۷ چه عواملی ریسک تشکیل زخم بستر را در یک فرد بیشتر می کنند
- ۸۹ عوارض زخم بستر چیست؟
- ۹۰ انواع زخم فشاری چگونه طبقه بندی می شوند؟
- ۹۳ درمان زخم بستر
- ۹۴ خارج کردن بافت آسیب دیده و مرده زخم بستر
- ۹۵ تمیز کردن و پانسمان مرتب زخم بستر
- ۹۶ درمان جراحی زخم بستر
- ۹۸ درمان زخم بستر در منزل

۱۰۱	پیشگیری از زخم بستر.....
۱۰۴	انواع سوختگی همراه با درمان.....
۱۰۵	انواع سوختگی ها.....
۱۰۸	علائم و نشانه های سوختگی.....
۱۰۹	عوارض سوختگی.....
۱۱۰	اولین اقدام پس از بروز سوختگی ها.....
۱۱۲	درمان سوختگی.....
۱۱۴	درمان سوختگی سقف دهان.....
۱۱۵	درمان سوختگی های درجه یک.....
۱۱۷	درمان های خانگی سوختگی.....
۱۲۰	درمان سوختگی با مواد دیرپوش.....
۱۲۱	درمان سوختگی که دچار باورهای نادرستی شده.....
۱۲۳	درمان سوختگی درجه ۲.....
۱۲۴	درمان سوختگی درجه ۳.....
۱۲۵	اشتباهات رایج برای درمان سوختگی.....
۱۲۶	مراقبت از زخم سوختگی.....
۱۲۸	روش های غیر جراحی برای درمان جای زخم سوختگی.....
۱۳۱	نتیجه گیری.....
۱۳۵	روش های از بین بردن جای سوختگی با روش طبیعی.....
۱۳۷	منابع و مآخذ.....

پوست یک ارگان حیاتی است که بدون آن هیچ موجودی قادر به ادامه حیات نیست. پوست بعنوان وسیع‌ترین عضو زنده بدن، درحقیقت یکی از پیچیده‌ترین، جالب‌ترین و پرکارترین اعضاء نیز به شمار می‌آید. گاهی ساختمان آناتومیکی و عملکردی پوست دچار خراشیدگی، پارگی، بریدگی، سوراخ شدگی و یا تخریب می‌شود که نیاز به درمان پزشکی دارد وگرنه ممکن است اندام تحت تاثیر، دچار عواقب جبران ناپذیری مثل آمیواسیون شود.

زخم یا جراحت در دانش پزشکی، آسیبی است که در آن پوست خراشیده، پاره، بریده، سوراخ و یا درید شود و یا بعلت یک تروما با اینکه پوست سالم مانده ولی در زیر آن آثار قرمزی و یا کبودی دیده شود. اساساً زخم، ضایعه و شکست در سطح پوست، ناشی از صدمات فیزیکی یا شیمیایی تعریف می‌شود که نیاز به درمان پزشکی دارد. به شکل مختصر جداسازی اتصال بین سلولهای بخشی از پوست یا گوشت بدن را زخم گویند. جراحت به دو نوع بسته و باز تقسیم می‌شود؛ بریدگی یا پارگی پوست از جمله کوفتگی‌ها، جمله جراحت‌های بسته می‌باشد.

انجمن ترمیم زخم، به صورت دقیق‌تر "تخریب ساختمان آناتومیکی و عملکردی پوست" را برای تعریف زخم، بیان کرده است. روند ترمیم زخم‌ها را می‌توان بر اساس ماهیت، به دو گروه زخم‌های حاد و مزمن تقسیم کرد. زخم‌های حاد به گروهی از زخم‌ها اطلاق می‌گردد که معمولاً سطحی بوده و در مدت ۸ تا ۱۲ هفته کاملاً بهبود می‌یابند و زخم‌های مزمن، بیشتر از ۱۲ هفته دوام دارند.

در این کتاب ما قصد داریم مدیریت زخم، درمان و مراقبت‌های پرستاری از چهار نوع زخم (زخم پای دیابتی، عروقی پا، بستر و زخم سوختگی) رو به صورت مفصل مورد بررسی قرار دهیم. که در مقدمه این کتاب توضیح کوتاه از این چهار نوع زخم رو خواهیم داشت.

اولین زخم مورد مورد بررسی در این کتاب زخم پای دیابتی است. این زخم یکی از عوارض بیماری دیابت است که با مرگ و میر و هزینه بالا برای درمان و کاهش کیفیت زندگی بیماران همراه می‌باشد، زخم پای دیابتی زخمی است که به دنبال نوروپاتی محیطی یا آسیب عروقی ایجاد می‌شود و مهمترین عامل پیشرونده برای قطع اندام‌های انتهایی می‌باشد. ۱۵٪ بیماران دیابتیک در طول زندگی خود دچار زخم پای دیابتی و از این تعداد ۲۴-۱۴٪ آن‌ها دچار آمپوتاسیون عضو خواهند داشت. مهمترین عاملی که باعث توسعه پای دیابتی می‌شود نوروپاتی دیابتی است که درک بسیار از درد به علت آسیب اعصاب محیطی کاهش می‌یابد. برخی مطالعات نشان دادند که بیماران مبتلا به پای دیابتی از قطع اندام انتهایی بیشتر از مرگ، کوری و سایر مشکلات جسمی می‌ترسند. پس شایسته است که این نوع زخم مورد بررسی قرار گیرد. زخم دوم مورد بررسی زخم در این کتاب زخم عروقی پا که شامل زخم وریدی و شریانی است، خفیه بود. زخم‌های عروقی در مناطق انتهایی بدن، خصوصا در افراد با سن بالاتر از ۶۰ سال، لیل شایعی برای مراجعات پزشکی به متخصصین پا، کارشناسان ترمیم زخم، پزشکان عمومی، جراحان عروق و متخصصین پوست است. بیشتر این زخم‌ها مزمن و راجعه هستند، منجر به آسیب‌ها و ناتوانی‌های قابل توجه‌ای در بیماران می‌شوند و بیمار را در انزیم نارهایش ناتوان می‌سازند. از طرف دیگر، این بیماران با خطر بالایی از آمپوتاسیون‌های اندام تحتانی مواجه‌اند. علاوه بر این، اقدامات درمانی، هزینه‌های بسیاری به بیمار و سیستم سلامت تحمیل می‌کنند. بستری شدن در بیمارستان می‌تواند به این بیماران در بهبود زخم‌شان کمک کند اما کمبود تخت‌های بیمارستانی، بالابودن هزینه‌های مراقبتی و نیاز روحی به مستقل بودن در میان جمعیت مسن نشان می‌دهد که ماندن در بیمارستان روش قابل اجرایی نخواهد بود و سیستم‌های مراقبتی سرپایی مقرون به صرفه‌تر و مناسب‌تر است. پس ما در این کتاب این نوع زخم را جهت بررسی درمان و مراقبت‌های پرستاری آن مناسب دیدیم.

سومین نوع زخم مورد بررسی در این کتاب زخم بستر است.

زخم بستر (Bedsore) به آسیب بافت بدن (شامل پوست، درم، اپیدرم و ماهیچه) در اثر ایجاد فشار دراز مدت بر یک یا چند نقطه از بدن گفته می‌شود. خوابیدن طولانی‌مدت در یک وضعیت ثابت، سائیدگی در صندلی یا بستر، استفاده از لگن بیمار نامناسب یا کشیدگی با ملحفه می‌تواند به بخشی از پوست یا بافت بدن آسیب بزند.

زخم بستر عارضه‌ای است که بر اثر فشار بیش از حد بر سیستم‌های مویرگی شریانی- وریدی ایجاد می‌شود. این زخم‌ها آهسته التیام می‌یابند و در صورت عدم درمان با موم‌یت، عفونت‌های موضعی و سیستمیک را به دنبال خواهند داشت. همچنین محل‌هایی به احتمال بروز زخم بستر در آن‌ها بالا می‌باشد عبارتند از: ناحیه پشت سر، ساکروم، کتف، باسن، خار ایلپاک، پاشنه پا و انگشت شصت می‌باشد. بروز زخم بستر هم‌راه با افزایش میزان مرگ و میر در یک جامعه می‌تواند کیفیت زندگی فرد و خانواده را مخدود کند و عواقب اجتماعی و اقتصادی را نیز برای آن جامعه به بار آورد. پرستاران به عنوان یک کادر درمان در حیطه‌های مراقبتی و بهداشتی در میزان بروز و شیوع زخم بستر نقش به سزایی دارند. طبق مطالعات انجام شده بروز زخم بستر می‌تواند مدت زمان بستری شدن در بیمارستان را به میزان ۴,۳۱ درصد روز افزایش دهد. اقدامات درست و مراقبت با کیفیت بالا نیازمند اطلاعات و دانش کافی و درک درست در این باره می‌باشد چرا که کمبود دانش سبب درک اشتباه در رابطه با اقدامات مراقبتی، مربوط به زخم بستر می‌شود. بنابراین برای بالا بردن کیفیت مراقبت‌های انجام شده توسط پرستاران لازم است تا دانش آنها را در ارتباط با زخم بستر افزایش داد. زخم بستر مشکل جهانی است و ۱۰-۵ درصد بیماران بستری را درگیر می‌کند مرگ و میر ناشی از این بیماری ۶-۲ برابر بیماران دیگر است. دانش پرستاران در زمینه پیش‌بینی، پیشگیری و درمان زخم بستر و همچنین در میزان بروز و شیوع آن در بیماران بستری در سیستم‌های مراقبت بهداشتی نقش مهمی را ایفا می‌نماید. پس این نوع زخم به علت اهمیت زیاد آن شایسته بررسی است. چهارمین و آخرین زخم مورد بررسی زخم حاصل از

سوختگی است. سوختگی نوعی آسیب به گوشت یا پوست می‌باشد که بر اثر گرما، برق، مواد شیمیایی، اصطکاک یا پرتو به وجود می‌آید و سوختگی‌هایی که تنها بر سطح پوست اثر می‌گذارند را سوختگی‌های سطحی یا سوختگی‌های درجه اول نامیده، سوختگی با ضخامت نسبی یا سوختگی درجه دوم هنگامی اتفاق می‌افتد که لایه‌های زیرین پوست آسیب دیده باشد و در سوختگی با ضخامت کامل یا سوختگی درجه سوم هم تمام لایه‌های پوست آسیب می‌بینند که درمان در این مرحله بسیار دشوار بوده و بیشتر به مرگ افراد می‌انجامد.

زخم‌های ناشی از سوختگی، درمان و مراقبت‌های پرستاری خاص خود را می‌طلبد. که در این کتاب درمان و مراقبت‌های پرستاری آن به همراه سه زخم دیگر بررسی و به طور مفصل بحث خواهد شد.

! آرزوی سلامتی و تندرستی برای همه مردم عزیز کشور

دکتر اورنگ ایلامی

رئیس دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

مسلم مسلمی راد

کارشناس ارشد پرستاری دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

برای تهیه کتاب، انتقادات و پیشنهادات می‌توانید با شماره‌های زیر با ما در تماس باشید.

ایلامی: ۰۹۱۷۱۴۱۷۰۷۳

مسلمی راد: ۰۹۱۷۳۴۴۹۲۹۰